

gies; the formation of readiness for professional self-realization among students of other training areas and specialties that are taught in medical colleges.

**Keywords:** future nurses; professional self- fulfillment (self-realization); readiness of future nurses for their professional self-realization; criteria, indicators, levels of readiness of future nurses for their professional self-realization; pedagogical conditions; method of the formation of readiness of future nurses for their professional self- fulfillment.

УДК 378.663:37.091.12.011.3-053:171

**МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА  
АГРАРНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

**Р.В.СОПІВНИК, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки  
Національний університет біоресурсів і природокористування України**

E-mail: [rvsop@meta.ua](mailto:rvsop@meta.ua)

**Анотація.** У даній статті показано, що в умовах сучасного динамічного розвитку науки, техніки та культурних трансформацій значно змінилися вимоги до особистості педагога, його морально-етичних якостей та професійної майстерності. Підкреслюється, що від педагогічної культури викладача, його моральних поглядів, переконань, здібностей та любові до своєї професії залежить формування особистісних і професійних якостей студентів. Зазначається, що особистість педагога має стати взірцем для наслідування студенту, еталоном ставлення до обраної справи, вірного служіння моральним ідеалам. Педагог-наставник при підготовці майбутнього фахівця має зосереджувати увагу на досягненні триєдиної цілі. Поряд із навчанням, розвитком має забезпечуватись формування ціннісного світогляду молоді, їх екологічної культури.

**Ключові слова:** моральний ідеал, виховання, духовність, етичні норми, особистість, метод прикладу.

**Актуальність (Introduction).** Становлення України як незалежної держави, її науково-технічний розвиток, реформування освіти, культурні трансформації, політичні та економічні перетворення диктують нові вимоги до особистості викладача, педагога, наставника. Теперішні проблеми в українському суспільстві, його ментальний, ідеологічний розкол, що породжує поляризацію політичних взаємин, ескалацію військового протистояння, громадянські непорозуміння, спричинені, окрім зовнішніх факторів, багато у чому і недостатньою культурно-просвітницькою, ідеологічною, виховною роботою держави, сім'ї і громадськості. Результати виховання особистості майбутнього фахівця багато у чому залежать від моральної позиції, дотримання етичних норм самим педагогом, поведінка якого має бути прикладом для наслідування студенту. Перебуваючи у лоні відповідного колективу, як науково-педагогічні працівники, так і студенти приймають, виробляють і утверджують певні морально-етичні цінності. Ці цінності можуть фіксуватись у кодексах етичної поведінки. Вони відображають також профільну спрямованість вищого навчального закладу і залежать від типу професій, за якими здійснюється підготовка кадрів (соціономічні, сигномічні, техномічні, біономічні) [1].

**Аналіз досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications).** Проблема морально-етичної культури педагога піднімалась як педагогами класиками (К.Ушинський, С.Русова, Г.Ващенко В.Сухомлинський, А.Макаренко та інші) так і сучасними вченими (В.Алфімов, І.Бех, Г.Васянович, О.Вишневський, Г.Пустовіт, О.Коберник, М.Фіцула Г.Шевченко та інші).

**Мета (Purpose) статті** полягає в узагальненні морально-етичних вимог до науково-педагогічних працівників і наставників аграрних вищих навчальних закладів.

**Методи (Methods).** У процесі написання статті використано методи аналізу, синтезу, узагальнення, індукції, дедукції, порівняння, спостереження, експертної оцінки.

**Результати (Results).** Статус педагога – це не тільки престиж і визнання, а й коласальна відповідальність [2]. Бути відповідальним – означає усвідомлювати свою повинність,

обов'язок перед оточуючими, а коли йдеться про взаємодію з іншою людиною, ми маємо справу з явищами етичного характеру. В основі етичних норм вищої школи – педагогічна мораль, яка є системою етичних вимог, що визначають наше ставлення, а від так і поведінку, стосовно професії, колег, студентів інших явищ і предметів об'єктивної дійсності. Педагог, так само як і керівник, має бути позбавленим людських вад і в етичному відношенні він має стояти вище усього суспільства. І зрозуміло чому. Не випадково, з ініціативи ректора, члена кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Станіслава Миколайовича Ніколаєнка у 2015 році в Національному університеті біоресурсів і природокористування України розроблено і затверджено етичний кодекс науково-педагогічного працівника, який визначає ставлення науково-педагогічних працівників до п'яти важливих частин оточуючої нас реальності (професія, студенти, колеги, наукова діяльність, природа).

У плані розуміння ставлення до професії цікаву притчу залишив нам відомий грецький філософ Сократ. Він згадує трьох людей, які тягли величезні камені у місто, піт градом котився з чола кожного. Першого запитали, що ти робиш? Втерши піт, він незадоволено сказав: «Тягну цю кляту ношу». Тоді запитали другого, а що робиш ти? Підвівши погляд усміхаючись заявив: «Заробляю на хліб собі і своїй сім'ї». І коли нарешті запитали третього, що робиш ти, чоловіче добрий? Він гордо і піднесено промовив: «Я буду чудовий храм, який віками служитиме на радість і втіху людям!». Науково-педагогічний працівник, наставник, якщо він обрав для себе «сродну пацю», має любити своє покликання, бачити у ньому великий життєвий смисл, приймати його як найвищу цінність. Вінстон Черчилль казав: «Педагоги наділені владою, про яку прем'єр міністри можуть тільки мріяти... Легше управляти державою, а ніж виховувати чотирьох дітей». І дійсно, від участі педагога, від його ставлення до свого професійного обов'язку, залежить перспектива розвитку суспільства на цілі покоління уперед. Це втілено у рядках гімну кафедри педагогіки НУБіП України:

«Ти педагог і це велике слово,  
Ти душ людських коваль і оберіг,  
Ти педагог, і ти не випадково,  
У серці світло мудрості зберіг.  
(М.Палагнюк)

«Учитель учителів» Адольф Дістервег у своїх вимогах до педагога виділив, поряд і любов'ю до професії, – професіоналізм. Пам'ятаємо історію про те, як один фабрикант запросив спеціаліста полагодити парову машину, яка працювала погано і ніхто не міг їй дати ради. Це спеціаліст – Чарльз Штейнмец. Він походив 10 хвилин навколо машини, постукав по датчиках, підшипниках, інших агрегатах, а потім підійшов до одного з колінчатих з'єднань і завдав молотком несильного удару. Ефект був миттєвим, щось заворушилось і парова машина запрацювала бездоганно. Коли фабрикант запросив у Штейнмеца рахунок, той зажадав 10 000 американських доларів. Всього за десять хвили постукування? Обурювався фабрикант. Ні, відповів Штейнмец, за десять хвилин постукування 1 долар, а от за те, що знав куди завдати удару – 9999 доларів... У нашій справі, ще краще треба знати, куди саме слід прикладати розумові і фізичні сили, бо справа педагога передбачає виховання Людини [3].

Складовою морально-етичних основ професійної діяльності науково-педагогічного працівника, наставника є – оптимізм. Сутність цієї риси характери знаходимо у відомого американського винахідника Томаса Алви Едісона. Одного разу на прес конференції, коли Він представляв свій черговий епохальний винахід, один із учнів запитав учителя «Пане Томасе, винаходячи свою лампочку розжарювання ви провів 10.000 тупикових експериментів, а отже потерпів 10 тисяч поразок. Неймовірно терпіння». На що чаклун з Менло Парку сказав: «Дорогий мій! Я не потерпів жодної поразки. Я віднайшов десять тисяч способів, як уникнути невдачі».

Постійне самовдосконалення важлива умова професійної зрілості педагога. Колись генерал Уборевич зауважив, що це відбувається не тільки і не стільки на семінарах, конференціях, в аспірантурі чи докторантурі, а справжня академія для кожного із нас розпочинається тоді, коли ми усамітнюємось і беремо до рук книгу. Тому кожному науково-педагогічному працівнику для самовдосконалення потрібне дозвілля [4]. Ларошфуко писав: «Я завжди буду вважати себе обдарованим більше тими, з чиєї милості я маю можливість розпоряджатись своїм дозвіллям».

І коли ми кажемо про ставлення до нашого професійного обов'язку, ми маємо пам'ятати, що підготовка фахівця переслідує триєдину ціль. Поряд із навчанням, розвитком має забезпечуватись формування ціннісного світогляду молоді. Дійсно, «Виховати людину інтелектуально, але не виховати її морально, – означає виростити загрозу для суспільства» (Т. Рузвельт), тому цілком доречно наголошує Станіслав Миколайович: «... Викладачу треба не лише підраховувати кількість знань, умінь, навичок, які за відведені години засвоїв студент, а й думати про те, яку людину ми виховали у вищому навчальному закладі» [5].

Знансцентризм в освіті має поступитись компетентнісному навчанню, коли передаючи знання, формуючи уміння і навички студентів ми виховуємо у них професійно-важливі й морально-етичні особистісні якості. Якщо ми чесні і справедливі, ми будемо такими у сім'ї, у поводженні з друзями, ворогами, на базарі, на війні, на екзамені. Ця думка підкріплюється зацікавленістю керівників провідних агрокорпорацій (АМАКО, МРІЯ), які хочуть бачити у випускників аграрних вищих навчальних закладів не тільки знання, а й ініціативність, відповідальність, зорієнтованість на людей, високі мотиви досягнень, чесність, комунікабельність, зрослий рівень екологічної культури.

Стосовно студентів, педагог-наставник має ставитись до них з повагою, любити їх не менше, а ніж свою професію, бо ставлення теж виховує. Українська народна мудрість говорить: «Якщо будеш ставитись до дитини як до поросяти, дивись вона і захрюкає». Автор вічного «Фауста» писав: «Якщо ми приймаємо людей такими, якими вони є, ми робимо їх гіршими. Якщо ж ми ставимось до них так, як ніби вони такі, якими їм слід бути, ми допомагаємо їм стати такими, якими вони спроможні стати».

Ще один важливий вияв етичного ставлення до студента – приклад педагога, як один із наймогутніших методів виховання. Педагог має бути утіленням чеснот, жити як вчить, і вчити як живе (Г. Сковорода). «Наша власна поведінка – вирішальна річ. Не думайте, писав А.Макаренко, що ви виховуєте дитину тільки тоді, коли з нею розмовляєте, або повчаєте її, або караєте її. Ви виховуєте її щохвилини... Як ви одягаєтеся, як ви розмовляєте з іншими людьми і про інших людей, як ви радієте або сумуєте, як ви поведетеся з друзями і з ворогами, як ви смієтеся, читаєте газету, - все це має для вихованця велике значення».

Крім того, в етичному плані, виправдано сприймати студента як партнера, учасника освітнього процесу, носія перетворювальної активності, що спрямована, як на зміну світу, так і самого себе. Тому наставник повинен відмовитися від авторитарної педагогіки і перейти до педагогіки співробітництва, яка базується не на зверхності і диктаті, а на взаємодії і визнанні достоїнств вихованця.

У цьому контексті важливо, керуючись етичними нормами, орієнтувати студентів на моральні ідеали, або формувати у молоді уявлення про зразок людської сутності, стосунків між людьми, що впливають із розуміння мети життя. За дорученням ректора С.М.Ніколаєнка, два у 2014 р., фахівці кафедри педагогіки провели експертне опитування і виділили, проранжувавши імена тих, кому досвідчені, авторитетні члени нашого колективу відводять ключову роль у державотворчих процесах. Особистісні якості цих постатей використовуються науково-педагогічними працівниками, особливо наставниками академічних груп, для конструювання виховного ідеалу студентам у процесі їх самовиховання [4].

Коли йдеться про студентів, то засади їх етичної поведінки багато у чому визначаються присягою, яка орієнтує молодь на відповідні загальнолюдські, національні і професійні цінності – сутності, що мають важливе особисте, соціальне, культурне значення [1].

Ставлення до колег. Педагоги – це керівники, лідери, за твердженням Конфуція «Сини неба», які повинні уміти володіти собою настільки, щоб поважати підлеглих, як самих себе і поводитися з ними так, як ми бажаємо, щоб поводитися з нами. Звичайно, для творчих, академічних колективів, підходить, в основному, демократичний стиль управління, зорієнтований на побудову стосунків з людьми, тоді буде високою самовіддача і продуктивність. Це доведено у менеджменті. На думку Г. Лебона, лідер (керівник) відрізняється від послідовника за ознакою творчості, він автор неповторних оригіналів, носій прогресивних ідей, він пропонує, а підлеглий приймає і копіює. Тому, чи можемо ми вимагати дотримання етичних стандартів у студентів, якщо самі не будемо відповідати їм? Питання риторичне [6].

У рамках теорії «сервант-лідерства» керівник розглядається як слуга, який допомагає послідовникам. Ісус казав апостолам: «Ви знаєте, ті, що вважають себе за князів у народів,

панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, нехай буде він вам за слугу. А хто з вас бути першим бажає, нехай буде всім за раба» (Євангелії від Марка, Глава 10, вірш 35 – 45) [6].

Лідером є не одна особа. Лідерство – це розосереджена влада і вплив. Ієрархія групи передбачає керівне ядро, кожен член якого домінує в певних сферах чи конкретних справах. Ефективними є не лідери-одинаки, а команди лідерів. Тому педагог-наставник керівник академічної груп, який є носієм досвіду, знань, моральним прикладом, у рамках ціннісного обміну, сприяє розвитку послідовників-студентів і з часом вони стають стейкхолдерами – учасниками долі управлінського капіталу, організують групу, переходять на рівень самовиховання. В результаті виховання етичних цінностей членів колективу оптимізується, стає автономним, самодостатнім [6].

Професійно-педагогічна етика гласить, що університет є ієрархізованою спільнотою. Підлеглі мають неухильно виконувати прийняті рішення, поважати і підтримувати керівника. У нас є один рудимент національного менталітету «де два українці – там три гетьмани». І це наша біда. Треба вчитись бути лояльним, смиренним підлеглим.

Ставлення до наукової діяльності. Науково-педагогічний працівник має бути по справжньому одержимий пошуком істини, виробництвом нового знання. Але при цьому не допустимим є чуже видавати за своє. Ми, українці, могли б стати першими лауреатами Нобелівської премії з фізики, бо саме наш співвітчизник І.Пуллюй за 13 років до Вільгельма Рентгена відкрив тоді ще «Х-промені», які називались «Лучі Пуллюя». Н.Тесла за 4 роки до Гульєльмо Марконі та Олександра Попова відкрив радіо. Довелось судитись зі своїми конкурентами. Треба уміти винаходити і відстоювати своє. Це буде про справжньому етично і не дозволить людям низької проби паразитувати на чужій праці [7].

Треба не забувати про вдячність, як найблагороднішу рису характеру. Треба бути вдячним аграріям-хліборобам. Бути вдячним батькам, учителям. Як казав Олександр Македонський: «Батьку я вдячний за те, що дав мені життя, а учителеві за те, що дає йому ціну». Треба бути вдячним нашим керівниками, за те що на передньому краю приймають на себе весь тиск зустрічного повітропоту, відстоюють наші інтереси у широкому соціальному просторі. Треба бути вдячним воїнам АТО, за захист і можливість працювати в мирних умовах.

Автор Категоричного імперативу Імануїл Кант вважав, що невдячність найогидніша вада людини. Пригадуєте Кантове: «Є дві речі, які наповнюють мою душу великим трепетом: зоряне небо над головою і моральний закон у мені...Чини так, щоб максима твоєї поведінки могла стати всезагальним законом». Часто ми стикаємось з морально-етичними апоріями: лікар говорить неправду хворому аби підтримати його психологічно, воїн з необхідності убиває ворога на війні. Але жодні пояснення не виправдовують зло. Обман чи убивство не можуть бути цінністю. Часто людина діє за формулою: «з двох зол обираємо менше». Здатність розумно вирішувати такі етичні апорії свідчить про моральну зрілість особистості.

Етичний кодекс педагога аграрного вищого навчального закладу визначає ставлення до ще однієї важливої цінності – навколишнього середовища. Оскільки мета такого вишу – підготовка фахівців біономічних професій типу «людина-природа», тому в основі змісту виховання таких фахівців мають лежати норм біоетики, принципи ноосферогенезу, етика Альберта Швейцера, що передбачає бережне і співчутливе ставлення до усього живого.

**Висновки і перспективи (Discussion).** Результати виховання особистості майбутнього фахівця багато у чому залежать від моральної позиції, дотримання етичних норм самим педагогом, поведінка якого має бути прикладом для наслідування студенту. Перебуваючи у лоні відповідного колективу, як науково-педагогічні працівники, так і студенти приймають, виробляють і утверджують певні морально-етичні цінності. Ці цінності можуть фіксуватись у кодексах етичної поведінки. Вони відображають також профільну спрямованість вищого навчального закладу і залежать від типу професій, за якими здійснюється підготовка кадрів (соціономічні, сигномічні, техномічні, біономічні). Коли йдеться про вимоги до науково-педагогічних працівників аграрних вищих навчальних закладів, то вони обов'язково враховують біоетичні принципи і передбачають бережне, турботливе ставлення до живої природи. Поведінка науково-педагогічних працівників має регулюватись етичним кодексом, який визначає ставлення суб'єктів освітнього процесу до п'яти важливих частин оточуючої нас реальності: професія, студенти, колеги, наукова діяльність, природа.

### Список використаних джерел

1. Сопівник Р.В. Ціннісні орієнтири екзистенціалізму в контексті виховання особистості. // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Збірних наукових праць. – 2015 - . Вип. 2 (65). – С. 164-173.
2. Сопівник Р. В. Експериментальна робота з удосконалення виховної роботи зі студентською молоддю / Р. В. Сопівник, І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2010. Вип. 155, Ч.1. – С. 282–286.
3. Сопівник Р.В. Планування виховної роботи у вищому навчальному закладі // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2016. – № 239. – С. 229-234.
4. Сопівник, Р. В. Виховання і самовиховання на засадах національно-патріотичних цінностей: методичний посібник для студентів і науково-педагогічних працівників аграрних і природоохоронних ВНЗ [Текст] / Р.В. Сопівник, Петрів Г.В. – К.: «ЦП «Компринт», 2014. – 185 с.
5. Сопівник Р.В. Виховання особистості майбутнього фахівця агропромислової галузі крізь призму функцій наставника академічної групи // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2015. – № 220. – С. 172-182
6. Сопівник Р.В. Еволюція ідей відбору та формування якостей лідера у процесі фахової підготовки майбутніх аграріїв // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В.Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2012. – №3. – С. 13-18
7. Ніколаєнко С.М. та ін. Програма виховання студента: «Фахівець, громадянин, патріот». Навчально-методичний посібник / С.М.Ніколаєнко, В.Д.Шинкарук, Д.М.Рудень, Р.В.Сопівник, І.В.Сопівник, Г.В.Петрів, А.О.Кушнір, В.В.Мойсєєв, О.П.Давидова. – К.: «ACS-ACTIVE» 2016. – 76 с.

### References

1. Sopivnyk, R.V. (2015) Tsinnisni oriientyry ekzystentsializmu v konteksti vykhovannia osobystosti [Valuable orientations of existentialism in the context of the education of the person] *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka: Zbirnykh naukovykh prats*, 2 (65), 164-173.
2. Sopivnyk, R. V., Sopivnyk I. V. (2010) Eksperymentalna robota z udoskonalennia vykhovnoi roboty zi studentskoiu moloddiu [Experimental work on improvement of educational work with students] *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / Seriiia «Pedahohika, psykhologhiia, filosofiiia»*, 155/1, 282–286.
3. Sopivnyk, R. V. (2016) Planuvannia vykhovnoi roboty u vyshchomu navchal'nomu zakladi. *Naukovyi visnyk Natsional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia "Pedagogika. Psykhologia. Filosofia"*, 239, 229-234.
4. Sopivnyk, R. V. Petriv, H.V.(2014). *Vyhovannia i samovyhovannia na zasadakh natsionalno-patriotychnykh tsinnosti: metodychnyi posibnyk dlia studentiv i naukovopedahohichnykh pratsivnykiv ahrarnykh i pryrodookhoronnykh VNZ [Vyhovannia i samovyhovannia na zasadakh natsionalno-patriotychnykh tsinnosti: metodychnyi posibnyk dlia studentiv i naukovopedahohichnykh pratsivnykiv ahrarnykh i pryrodookhoronnykh VNZ]*. Kyiv: Komprynt, 185.
5. Sopivnyk, R. V. (2015) *Vykhovannia osobystosti maibutn'ogo fakhivtsia agropromyslovoi haluzi kriz' pryzmu funksi nstavnyka akademichnoi hrupy [Educating future specialist personality agro industry in the light of academic mentor functions]* *Naukovyi visnyk Natsional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia "Pedagogika. Psykhologia. Filosofia"*, 220, 172-182.
6. Sopivnyk R.V. *Evoliutsiia idei vidboru ta formuvannia yakosti lidera u protsesi fakhovoi pidhotovky maibutnykh ahrariiv / R. V. Sopivnyk // Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. Hnatiuka. Seriiia: Pedahohika. – 2012. – № 3. – S. 13–18.*
7. Nikolaienko S.M., Shynkaruk V.D., Ruden D.M., Sopivnyk R.V., Sopivnyk I.V., Petriv H.V., Kushnir A.O., Moisieiev V.V., Davydova O.P. *Prohrama vykhovannia studenta: «Fakhivets, hromadianyn, patriot» [Student education program «specialist, citizen, patriot»]*. Kiev: «Komprynt», 74.

## НРАВСТВЕННЫЕ ОРИЕНТИРЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГА АГРАРНОГО ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

Р.В.Сопивник

**Аннотация.** В данной статье показано, что в условиях современного динамического развития науки, техники и культурных трансформаций значительно изменились требования к личности педагога, его морально-этических качеств и профессионального мастерства. Подчеркивается, что от педагогической культуры преподавателя, его нравственных взглядов, убеждений, способностей и любви к своей профессии зависит формирование личностных и профессиональных качеств студентов. Отмечается, что личность педагога должна стать образцом для подражания студенту, эталоном отношения к избранному делу, верного служения нравственным идеалам. Педагог-наставник при подготовке будущего специалиста обязан сосредоточивать внимание на достижении триединой цели. Наряду с обучением, развитием, необходимо обеспечивать формирование ценностного мировоззрения молодежи, их экологической культуры.

**Ключевые слова:** нравственный идеал, воспитание, духовность, нравственные нормы, личность, метод примера.

## MORAL AND ETHICAL GUIDELINES FOR THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF THE PEDAGOGUE OF AGRARIAN HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENT

R.V. Sopivnyk

**Abstract.** In this article it is shown that in the conditions of modern dynamic development of science, technology and cultural transformations the requirements for the personality of the pedagogue, his moral and ethical qualities and professional skills had changed significantly. The formation of personal and professional qualities of students depends on teacher's pedagogical culture, his moral attitudes, beliefs, abilities and love for his profession had been emphasized. It is noted that the personality of the pedagogue should become an example for imitating the student, a standard of attitude to the chosen case, faithful service to moral ideals. The pedagogue-tutor should focus on the achievement of the triune goal in the preparation of the future specialist. Along with the education, the pedagogue should ensure the formation of a value-oriented outlook of youth, their ecological culture.

**Key words:** moral ideal, education, spirituality, ethical norms, personality, method of an example.

УДК 37.013.42:37.091.212.3(1-22)

### ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ПІДЛІТКАМИ, ЩО ПРОЖИВАЮТЬ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

І. В. СОПІВНИК, доктор педагогічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: [irvisop@meta.ua](mailto:irvisop@meta.ua)

О.С.ФЕЩУК, магістрант гуманітарно-педагогічного факультету

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: [fsat\\_28@ukr.net](mailto:fsat_28@ukr.net)

**Анотація.** У статті розкрито особливості соціально-педагогічної роботи із обдарованою молоддю, яка проживає у сільській місцевості, зокрема: діагностика обдарованості; робота з батьками; створення бази даних обдарованих дітей із сільської місцевості; застосування інформаційних технологій; методичне забезпечення та інформаційна підтримка педагогічного колективу загальноосвітніх навчальних закладів, клубів за інтересами, які займаються із обдарованими дітьми; вмотивовування дітей до саморозвитку, високих досягнень. Подано результати діагностики видів обдарованості в учнів школи, що розташована у сільській місцевості.